

Naše veselje

Priloga „Slov. gospodarja“ za deco.

Štev. 9.

Letnik III.

Jesen.

1.

Jesen je tu, po vrtu po travi
podlessek cvete nevesel;
na jug leteli so žerjavi,
hladan je čas se nam začel.

2.

Slovo že lastovke so vzele,
v grmovju črni kos molči,
senice so prišle vesele
od mrzle severne strani.

3.

Po njivah se živina pase,
več žitne bilke ni nikjer;
plevel zdaj po strnišču raste,
pastirčki kurijo zvečer,

4.

Jesen rumena, dobra žena!
Otroci se te veselé:
rdeča, bela in rumena,
na drevju jabolke zoré.

J. Stritar.

Slomšekova berilca.

Danes si oglejte berilce, s katerim
Slomšek pojasnjuje pregovor: »Poštenje
več velja nego sto oral sveta.« Zlasti v
današnjih časih, ko ljudje na resnico takih
in sličnih pregovorov ne polagajo več
dosti važnosti, je treba, da se poglobimo
v vsebino takih večnih resnic, ker se oma-
je vse življenje ljudi z ljudmi, če se oma-
jata vera in zaupanje v take resnice.

Berilo se glasi:

Zaklad v njivi.

V daljni deželi prideta kmeta k sodni-
ku. Prvi kmet začne, rekoč:

»Kupil sem od tega soseda njivo. Ko
sem jo prekopal, sem našel v njej zaklad.
Zaklada ne morem obdržati z dobro vest-

jo; kajti kupil sem le zemljo in nimam
pravice do zaklada.«

Nato reče njegov sosed:

»Tudi meni vest ne pripušča, da bi shra-
nil toliko zlata in srebra. Zaklada nisem
zakopal jaz, torej tudi ni moj. Prodal sem
sosedu njivo z vsem, kar je bilo v njej.
Razsodite, gospod sodnik, čigav je ta za-
klad.«

Sodnik jima reče:

»Čul sem, da imaš ti sina, ti pa hčer,
ki se mislita poročiti. Dajta otrokoma za-
klad za doto!«

Poštena moža obljubita, da bosta tako
storila, in šla sta veselo domov.

A. M. Slomšek.

Nebesa in pekel.

(Po francoski legendi.)

Zgodilo se je, da sta bogataš in siro-
mak umrli ob istem času. Oba sta sedaj
hodila po nebeški cesti. Govorila nista
nič, ker je bila pot ob koncu precej str-
ma, bogataš pa s svojim trebuškom ni
mogel tako hitro stopati, torej je prispel
suhi siromak prej do nebeških vrat. Ni
si upal trkati, ampak si je mislil:

»Počakaš na bogataša, bo že on po-
trkal.«

Res je prisopihal bogataš in je kar s
pestjo udaril po nebeških vratih, ker so
bila zaklenjena. Pritekel je sv. Peter.

»A, ti tako razbijaš? No, nič se preveč
ne razgrevaj, o tebi nismo dosti dobrega
tu čuli.«

Bogatašu je zaprlo sapo. Na svetnikov
poziv sta stopila on in siromak v nekako
vežo, kjer naj bi čakala. Iz te veže je vo-
dilo mnogo vrat nekam v notranjost. Sv.
Peter jima je rekel:

»Tukaj si malo oddahnita in si pre-
mislita, kako želita tu gori vse imeti.
Ugodilo se vama bo.«

Bogataš je kar začel, da si želi velik,
zlat grad in vsak dan najboljše jedi. Zju-

traj kavo, opoldne vsak dan telečjo pečenko, jabolčni kompot, pečenice s solato in orehov zavitek. To je najrajši. Pa tisti časopis mora vsak dan imeti, katerega je čital na zemlji.

Sv. Peter ga je pomilovalno pogledal in vprašal:

»Drugega nič?«

»O, seveda, seveda! Tudi denarja, mnogo denarja, vse kleti polne; toliko da ga ni mogoče prešteti!«

»Dobro, to vse dobiš«, je odvrnil svetnik, ga je odvedel skozi ena tistih vrat in prišla sta v zlat grad. Potem je nebeški vratar odšel in je zaprl vrata z velikim zapahom. Bogataš si je oblekel domačo suknjo, je sedel v naslonjač, jedel je in pil in ugodno mu je bilo. Ko je bil sit, je čital svoj časopis. Vsak dan je stopil tudi vsaj enkrat v klet in si je ogledoval svoj denar.

Preteklo je dvajset in petdeset let in spet petdeset, da jih je bilo sto — in to je le neznamen drobec večnosti — pa je bil bogataš vsega tako naveličan, da mu ni bilo več prebiti. Grad mu ni ugajal, hrana še manj, v časopisu pa ni našel nič zanimivega, ker so bili vsi tisti, katere je bil poznal, že pomrli, zadeve tujcev ga niso zanimale. Skozi okna ni mogel nič videti. Grad je bil notri sicer svetel, zunanaj pa je vladala gosta tema.

Čez tisoč let so se odprla vrata in vstopil je sv. Peter. Bogataš mu je potožil, kako ga nič več ne veseli in da ne ve kaj početi.

»Če so nebesa taka, potem pač vse vkup ni nič.«

Tu ga je sv. Peter začudeno pogledal:

»Ti misliš, da si v nebesih? Ne, ne, ti si vendar v peklu. Tako si si sam želel.«

»Kaj, pekel? Kje pa je ogenj? Kje so vrati?«

»Ti misliš, da te bomo pekli in žgali? O, tega ni treba. Da si pa v peklu, boš polagoma sam uvidel.«

Svetnik je odšel. Bogatašu je bilo strašno pri srečanju. Začel je obupavati kljub vsem dobrotam, ki jih je imel. Tekla so leta, desetletja, stoletja. Ko je bila druga

tisočletna doba pri kraju, se je sv. Peter zopet prikazal.

»Kako sem te čakal«, je vzdiknil bogataš. »Povej mi, ali naj vselej tako ostane? Vso večnost? Kako dolga pa je večnost?«

»Ko bo preteklo še stotisoč let, poteni se začenja«, je odvrnil sv. Peter.

Tedaj se je začel bogataš bridko jokati. Svetnik je štel solze in ko je videl, da jih je bilo toliko, da bo ljubi Bog revežu gotovo odpustil, mu je rekel:

»Pojdi, pokazal ti bom nekaj lepega!«

Povedel ga je na podstrešje k leseni steni, v kateri je bila visoko gori mala luknjica. Naj pogleda skozi. Luknja je bila visoka, bogataš se je moral silno napanjati, da jo je z očesom dosegel in tedaj — je videl naravnost v nebesa. Tam je sedel ljubi Bog na zlatem prestolu med oblaki in zvezdami v vsej svoji lepoti in slavi in okoli so stali vsi angelci in svetniki.

»Kako krasno je tu! Tako lepo, da si tega na zemlji ne more nihče predstavljati. Ali reci mi, kdo sedi tam ljubemu Bogu pri nogah? Jaz vidim le njegov hrbet.«

»To je siromak, ki je prišel s teboj. On si je namreč samo želel, da sme sedeti ljubemu Bogu pri nogah. To se mu je izpolnilo, kakor tebi tvoja želja.«

Nato je sv. Peter odšel, bogataš pa je gledal in gledal. Težko mu je bilo tam stati na prstih, ali bilo je tudi prelepo, kar je videl.

In zopet čez tisoč let se je sv. Peter vrnil še enkrat. Bogataš je še vedno stal tam na istem mestu in je zrl neprestano skozi luknjico v nebesa. Niti opazil ni, da je kdo prišel, tako je bil zamaknjen.

Tedaj mu je sv. Peter položil roko na ramo, da se je obrnil k njemu, in mu je rekel ljubeznivo:

»Pojdi z menoj, dosti si stal tu. Grehi so ti odpuščeni. Dobil sem naročilo, da te povedem v nebesa. Kaj ne, da bi bil lahko vse to dobil na bolj udoben način, če bi le bil hotel?«

Rafaelovo maščevanje.

Tudi umetnikom se prigodi, da nimajo vedno volje za delo. Tako je bilo tudi s slavnim slikarjem Rafaelom. Nikakor ni mogel dovršiti slike Madone, katero je

začel in ki je papežu Leonu X. zelo ugajala. Jezen radi tega, ker delo ni napredovalo, je papež zapovedal, naj zapro umetnika v neko sobo s sliko in vsemi

slikarskimi potrebsčinami ter ga naj hranijo samo s česnom in kruhom.

Rafael je sklenil, da se bo maščeval. Takoj je izbrisal glavo Madone in je narisal drugo, ki je gledala zelo srdito ter je bila obrnjena stran, kakor da bi bila radi nečega zelo nezadovoljna.

Ko je papež čez nekaj dni prišel, da vidi, kako slika napreduje, je začuden obstal.

»Rafael, kaj naj to pomeni?« je zaklical jezno.

»Sveti oče, ne vem, kaj mislite«, je odgovoril umetnik.

»Vprašam, zakaj obrača Madona glavo stran in zakaj tako jezno gleda?«

»Sveti oče, to je zato, ker Madona noče biti zaprta in ker ji ne ugaja — česnov vonj.«

Papež se je moral smejati in je Rafaela zopet izpustil.

Lókavci.

V veliki kraljevini devete dežele je za deveto reko velika vas po imenu Lókava. Prebivalci so bili torej Lókavci.

Lókavci so steli med najpametnejše ljudi daleč na okoli. Cesarji in kralji so pošiljali k njim svoje sle ter so popraševali za nasvete v raznih perečih zadevah svoje države. Dani nasveti so bili vselej dobri in koristni. Tako so si pridobili Lókavci po vsem svetu ugled. Mnogo srebra, zlata in žlahtnih kamnov ter drugih dragocenosti je teklo v Lókavo kot plačilo za izkazane velike usluge.

Naposled se je tistim visokim gospodom zdelo preveč nerodno, da bi pošiljali svoje sle tako daleč do Lókave v deveto deželo. Zato je vsak izmed njih zahteval svojega Lókavca, ki bi prišel k njemu osebno na dom in ostal tam, da bi mogel vladar črpati iz tega studenca modrosti takoj, kakor bi nanesla potreba.

Tako je zapustil domačo vas zdaj ta, zdaj oni Lókavec. V kratki dobi je prišlo do tega, da ni bilo nobenega moškega več doma. Zato so morale žene prevzeti vse delo, se pehati na polju, opravljati živino itd., torej vse, kar gre prav za prav moškimi. Seveda ni bilo vse oskrbljeno tako, kakor bi to moralo biti, ker pač žensko delo ne zaleže toliko ko moško. Polja niso več toliko rodila, ker njiva ni čutila gospodarjeve noge, ki, kakor pravi pregovor, gnoji njivo. Živina, katero je debelilo gospodarjevo oko, je propadala; poljsko orodje se je pokvarilo in uničilo, ne da bi kdo kaj popravil; najslabše pa je bilo to, da otroci, hlapci in dekle niso hoteli več slušati, niti pošteno delati. Ker gospodarjev ni bilo doma, so hoteli gospodariti sami ter se na njihove žene niso prav nič ozirali.

Skratka: Lókavci so pomagali vsakomur, ne radi dobička ali iz skoposti, ampak radi svojega dobrega srca. S tem pa so škodovali samim sebi, ker jim je šlo doma vse v nič. Godilo se jim je kakor tistemu, ki je hotel miriti dva pretepača, nazadnje pa je sam odnesel največ udarcev.

Zdaj so se na dvignile v Lókavi žene. Imele so velik sestanek, na katerem so hotele sklepati, kaj bi bilo storiti, da vas popolnoma ne propade. Dolgo so ugibale, kaj bi jim bilo početi. Nazadnje so sklenile, da bodo poklicale svoje može domov.

Rešitev nalog.

1. V zadnji številki smo obljubili, da bomo podali za tisto nalogo s prelivanjem še eno rešitev. Tukaj je:

1.

Zopet imamo dve posodi: v prvi je prostora za 3 l tekočine, v drugi za 5 l. Na-

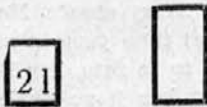
polnimo posodo za 5 l in iz nje prelijemo 3 l v manjšo posodo. Manjša je tedaj polna, v večji pa ostaneta še 2 l.

3 l

2 l

2.

Nato izpraznimo manjšo posodo in vlijemo vanjo iz večje ona 2 l, ki sta v njej. Večja posoda je zdaj prazna.

3.

Nato napolnimo večjo posodo popolnoma (5 l) in izlijemo iz nje v manjšo posodo 1 l, ki še manjka, da je manjša posoda (3 l) polna. Zdaj so v manjši posodi 3 l tekočine, v večji pa ostanejo 4 l, kar se je zahtevalo v nalogi.

2. Rešitev uganke: Soglasniki in samoglasniki ter polglasnik »r«.

Nove naloge.

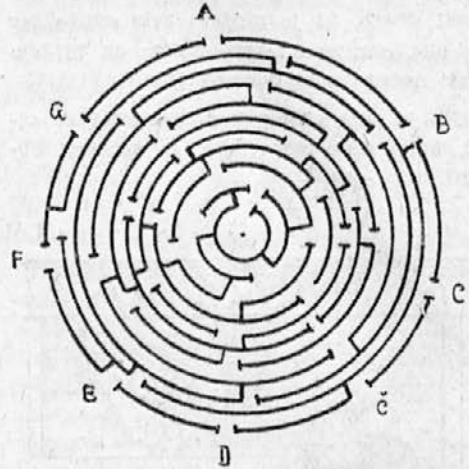
1. Iz neke trgovine odpošljejo ob istem času hektoliterski sod s kisom enemu odjemalcu, prav tako velik sod z oljem pa drugemu. Ko sta bila soda že odposilana, je nastal dvom, če niso morda zamenjali naslova na sodih. Gospodar si je pa hitro pomagal, pogledal je dve številki na tovornem listu in je takoj vedel, da je bila stvar v redu. Kateri številki je pogledal?

2. Če je enako število sem in tja vozečih avtomobilov, kolesarjev in pešpotnikov na cesti, sreča en kolesar več avtomobilov in pešpotnikov ko kolesarjev. — Zakaj?

3. Morda ste čuli, da je izumitelj igre šah zahteval od svojega kralja kot nagrado toliko pšeničnih zrn, kolikor jih je, če položimo na prvo polje šahovke eno zrno, na drugo dve in tako dalje na vsako polje še enkrat toliko kakor na prejšnje in to do 64. polja. Ali se vam zdi verjetno, da kralj ni mogel poplačati izumitelja, ker ni na svetu toliko pšeničnih zrn? Poskusite in računajte, do konca itak ne pridete.

Labirint.

Osem vrat ima ta labirint, ali vsa ne vodijo do sredine. Poiščite tista vrata, katera vam odpro pot do sredine, do cilja!

Skrivalnica.

Kje le lovec?

Skrivalnica.

Kje je košuta?